

27. Про затвердження Положення про дипломатичне представництво України за кордоном : Розпорядження Президента України від 22.10.1992 № 166/92-рп [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/166/92-рп>.

28. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Указу Президента України «Про деякі питання керівництва зовнішньополітичною діяльністю держави» від 15.01.2009 № 2-рп/2009 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 5. – Ст. 139.

29. Про Консульський статут України : Указ Президента України від 02.04.1994 № 127/94 зі зм. і доп. станом на 21.05.2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/127/94>.

30. Віденська конвенція про дипломатичні зносини : Міжнародний акт від 18.04.1961, ратифіковано Указом Президії Верховної Ради СРСР від 11.02.1964 // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – № 18. – Ст. 199.

КАРЕЛІН В. В.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального,
кримінально-виконавчого права
та кримінології,
лейтенант внутрішньої служби
(Академія Державної пенітенціарної служби)

УДК 342.922

ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

Стаття присвячена розгляду класифікації адміністративно-правових режимів у сфері організації виконання покарань. Проаналізовано критерії класифікації адміністративно-правових режимів і зроблено висновок щодо критерію класифікації адміністративно-правових режимів у сфері організації виконання покарань України.

Ключові слова: адміністративне право, адміністративно-правовий режим, класифікація адміністративно-правових режимів, сфера організації виконання покарань.

Статья посвящена рассмотрению классификации административно-правовых режимов в сфере организации исполнения наказаний. Проанализированы критерии классификации административно-правовых режимов и сделан вывод о критерии классификации административно-правовых режимов в сфере организации исполнения наказаний Украины.

Ключевые слова: административное право, административно-правовой режим, классификация административно-правовых режимов, сфера исполнения наказаний.

The article is sanctified to the problems of classification of the administrative modes in the area of organization criminal sanctions execution. We have analyzed the criteria for classification of administrative modes and concluded that the criteria for the classification of administrative modes in the area of organization criminal sanctions execution of Ukraine.

Key words: administrative law, administrative mode, classification of the administrative modes, area of criminal sanctions execution.

Вступ. На сучасному етапі соціального розвитку відбувається становлення незалежної Української держави й основним першочерговим завданням є встановлення й реалізація прав і свобод людини та громадянина, а також їх реальне втілення в життя. Кримінально-виконавчі відносини, що виникають при цьому, тісно пов'язані з адміністративно-правовими режимами організації виконання покарання, оскільки управлінська діяльність є першопочатком у забезпеченні порядку тримання в установах виконання кримінальних покарань, належного виконання покарань і здійснення нагляду за особами, які відбувають кримінальні покарання, безпосередньо працівниками органів та установ виконання покарань. Саме тому переосмислення підходів до адміністративно-правових режимів у сфері організації виконання кримінальних покарань на сучасному етапі реформування пенітенціарної системи України, який характеризується прагненням суспільства перейти від застарілої радянської системи до сучасної системи виконання кримінальних покарань, є необхідним і відповідає реаліям сучасного українського суспільства, вимогам міжнародних норм у сфері захисту прав людини.

Варто зазначити, що проблеми адміністративно-правових режимів досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні автори, а саме: В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, Є.Ю. Бараш, В.В. Белевцева, Ю.П. Битяк, О.Г. Братель, А.С. Васильєв, І.П. Голосніченко, В.В. Зуй, С.В. Ківалов, Т.О. Коломоєць, В.М. Комарницький, А.Т. Комзюк, С.О. Кузніченко, С.К. Могил, Т.П. Мінка, В.Я. Настюк, С.В. Петков, В.М. Плішкін, М.М. Тищенко та інші. Велику допомогу в дослідженні вказаного інституту надало вивчення праць закордонних і радянських учених: С.С. Алексєєва, Ф. Ардана, Д.М. Бахраха, Д.М. Власова, В.М. Григор'єва, Ж. Гримо, А.В. Грязнова, В.В. Гущина, О.Л. Дубовика, Р. Драго, А.Е. Жалінського, О.П. Коренева, Ю.М. Козлова, А.М. Ларіна, С.В. Лебедь, В.В. Лозбінева, І.Л. Петрухіна, Б.Н. Порфир'єва, С.В. Пчелінцева, В.Б. Рушайло, С.Д. Хазанова та інших.

Постановка завдання. Метою статті є вирішення завдань щодо дослідження проблеми класифікації адміністративно-правових режимів у сфері організації виконання покарань як передумови реформування пенітенціарної системи України.

Результати дослідження. Адміністративно-правові режими у сфері організації виконання покарань мають ознаки, які притаманні режимам інших галузей діяльності суспільства, особливо це стосується органів внутрішніх справ, Служби безпеки України та Державної виконавчої служби. Але, у свою чергу, адміністративно-правові режими у сфері організації виконання покарань мають і свої особливості, що залежать насамперед від характеру діяльності, функцій щодо забезпечення виконання й відбування покарань, системи компетентних органів, змісту їх режимної діяльності тощо. Для повного уявлення цього правового явища потрібно дослідити класифікацію адміністративно-правових режимів у сфері організації виконання покарань.

Для більш повного розуміння класифікації адміністративно-правових режимів у сфері організації виконання покарань видається необхідним розкрити зміст категорії «класифікація».

Філософський словник трактує класифікацію як спосіб організації емпіричного масиву інформації, метою якого є встановлення певної структури, порядку, нормативно-мірного впорядкування множини, що розбивається на гетерономні стосовно одна одної, але гомогенні всередині себе за якоюсь ознакою, відокремлені одна від одної підмножини [1, с. 316]. Класифікація (фр., англ. *classification*, що походить від лат. *Classis* – клас і *facio* – роблю) – це система розподілу будь-яких однорідних предметів (процесів, явищ) або понять за класами, групами, відділами на основі певних загальних ознак (критеріїв) [2, с. 97].

Як зазначає В.Є. Жеребкін, класифікацією називається поділ предметів на класи, зроблений так, що кожен клас посідає стосовно інших класів точно визначене й міцно закріплене місце. Класифікацією є такий поділ, у якому рід ділиться на види, види – на підвиди тощо. За допомогою класифікації будують струнку систему розміщення тих чи інших предметів за класами, закріпленими в таблицях, схемах, кодексах тощо. На думку вченого, класифікації належить важлива роль у пізнанні й практиці, вона дає змогу охопити вивченням предмети

за єдиною основою, установити не тільки місце кожного з них, а й зв'язки одного з одним, розкриває їх внутрішню закономірність [3, с. 84].

У зв'язку із зазначеним зрозумілим стає питання про складність вибору критеріїв класифікації, оскільки під час вирішення цієї проблеми є можливим використання різних підходів, які обирають як критерії різні ознаки предметів, що класифікуються. Звідси випливає принципова можливість множинності класифікацій, які побудовані за різними критеріями і здійснюються з різною метою. Проте під час класифікації правових систем, на думку автора, найбільший пріоритет повинні мати критерії юридичного характеру.

Класифікація будь-яких понять має дві паралельні одночасні мети: підведення підсумків результатів попереднього розвитку певної досліджуваної галузі й установлення початку нового етапу в розвитку цієї галузі. Вони є визначальними й під час дослідження питання класифікації адміністративно-правових режимів у сфері організації виконання покарань. Будь-яка класифікація відносна, із розвитком науки вона уточнюється, доповнюється, замість застарілої (вже не актуальної) створюється нова, більш відповідна правовій дійсності.

Сьогодні стан науки адміністративного права дає можливість підвести підсумки результатів попереднього розвитку таких правових категорій, як правовий та адміністративно-правовий режими, і разом із тим визначити критерії для класифікації адміністративно-правових режимів у сфері організації виконання покарань, що слугуватиме своєрідним науковим підґрунтям, на якому можуть базуватись (основуватись) нові знання та висновки для розвитку науки адміністративного права.

Адміністративно-правові режими розглядаються науковцями через призму загальних, спеціальних і надзвичайних правових режимів; їх здебільшого ототожнюють із правовим регулюванням, методом або типом правового регулювання [4, с. 185–186; 5, с. 17–18; 6, с. 45; 7, с. 8]. Незважаючи на відмінності в тлумаченні поняття адміністративно-правового режиму, представники науки адміністративного права підтримують єдину позицію, що їх застосування пов'язано зі специфічними умовами в державній діяльності [8, с. 402].

Автор поділяє думку Л.В. Томаш, що цілісна концепція правового режиму має важливе теоретичне і практичне значення, оскільки дає змогу 1) науці – побачити глибину і можливості як правового регулювання, так і права в цілому; 2) законодавцю, урахувавши всі обставини, поклавши в основу необхідне поєднання юридичних засобів, що створюють оптимальні умови щодо конкретного об'єкта (чи суб'єкта діяльності), піддати відносини, що виникають, особливій, специфічній регуляції; 3) правозастосовачу – застосовувати закони й інші нормативно-правові акти, чітко знаючи, що покладено в основу будь-якого поєднання юридичних засобів і чи досягаються цілі специфічного регулювання; 4) правоохоронцю – забезпечити контроль і нагляд законної та правильної (на основі принципів пріоритету прав і свобод тощо) дії механізмів реалізації [9, с. 25].

За результатами системного аналізу різних наукових джерел ми дійшли висновку, що можна виділити певну кількість класифікацій правових режимів, основною з яких є поділ на первинні та вторинні правові режими. Уперше таку класифікацію запропонував радянський науковець С.С. Алексєєв, а з часом вона набула широкого розповсюдження. Так, первинні правові режими є такими комплексами правових засобів, які виражають загальні й вихідні співвідношення способів правового регулювання на цій ділянці соціального життя (загальнозаборонні та загальнодозвільні режими й режими галузей права). Вторинні або спеціальні правові режими є певними модифікаціями загальних режимів, які передбачають або особливі пільги та переваги, що відображаються в додаткових правах, або особливі обмеження, які відображаються в додаткових заборонах чи позитивних зобов'язаннях (режими конкретних об'єктів) [10, с. 187].

Однією з важливих характеристик правових режимів загалом і спеціальних правових режимів зокрема можна назвати мету, для досягнення якої вони використовуються. С.С. Алексєєв підкреслював, що правовий режим – це саме «укрупнений блок», який об'єднує в єдину робочу конструкцію визначений комплекс правових заходів відповідно до поставленої мети [11, с. 243].

С.О. Кузнiченко, досліджуючи правові режими, стверджує, що не можна ставити в один ряд галузевий правовий режим і спеціальний правовий режим, оскільки це правові феномени різного рівня правового усвідомлення. Щодо класифікації спеціальних правових режимів зазначений автор визначає такі їх види: закріплені в законах і підзаконних нормативно-правових актах; нормативні та договірні; постійні й тимчасові; режими, де ключову роль відіграє дозвіл, заборона, позитивне зобов'язання; режими, що розповсюджують свою дію на всю територію держави та на окремих регіон тощо [12, с. 110–111]. Як указує в дослідженні І.В. Соколова, галузевий режим утворює особливу «атмосферу» правового регулювання тієї чи іншої сфери суспільних відносин, тобто забезпечує такий порядок, який пронизаний єдиними принципами та позначається на всіх його елементах, як-от: і на галузевих нормах, і на статусі суб'єктів, і на конкретних правовідносинах, юридичних фактах, юридичних санкціях тощо [13, с. 133].

Відповідно, різні правові режими закріплюються в чинних нормативно-правових актах. Аналіз наукової літератури дав змогу виділити основні адміністративно-правові режими: надзвичайного стану; державної служби; державної таємниці; митний: а) загальний; б) спеціальний; режим охорони кордону; спеціальних економічних зон; оподаткування; законності, власності; спеціальний територіальний; особливий режим територій у місцях розташування уранових об'єктів; режим адміністративного нагляду; режим об'єктів дозвільної системи; паспортний; перебування іноземців; режим функціонування підприємств; режим охорони зон електромереж; воєнного часу; воєнного стану; режим особливого періоду; режим територій з особливим режимом захисту рослин; протипожежний; санітарний режим територій України; майна державного підприємства; міграційний режим тощо [14, с. 77].

Коллектив авторів підручника за редакцією Т.О. Коломoeць адміністративно-правові режими ділить на такі види: 1) за територією – на загальнодержавні й такі, що діють в окремих регіонах або місцях (режим прикордонної зони); 2) за часом дії – на постійні, тимчасові та ситуаційні; 3) за глибиною змін у конституційному статусі громадян і організацій – звичайні та спеціальні; 4) за масштабами волі громадян і організацій у використанні своїх можливостей для реалізації суб'єктивних прав – пільгові й обмежувальні; 5) за окремими об'єктами – режими заповідників; вогнепальної зброї; 6) за видами діяльності – оперативно-розшукової діяльності, підприємницької діяльності тощо [15, с. 115].

Т.П. Мінка весь масив адміністративно-правових режимів ділить за такими критеріями: 1) за належністю норм права, які здійснюють державне регулювання суспільних відносин у відповідних сферах взаємодії публічної адміністрації з іншими суб'єктами права, – на підгалузеві та інституціональні; 2) за сферами реалізації публічного інтересу весь масив адміністративно-правових режимів усередині галузі адміністративного права – на адміністративно-правові режими у сфері публічного управління (режими функціонування органів публічної адміністрації) й адміністративно-правові режими в адміністративно-політичній, економічній і соціально-культурній сферах; 3) за засобами правового регулювання – на прості, комплексні та міжгалузеві [16, с. 457].

С.О. Кузнiченко наводить таку класифікацію адміністративно-правових режимів: 1) за юридичною силою акта, що закріплює режим, – на режими, встановлені законами України й підзаконними нормативно-правовими актами; 2) за територією дії режиму – на режими, що діють на території всієї держави або її окремої частини; 3) за часом дії – постійні й тимчасові; 4) за об'єктом-носієм – на режими територій, окремих об'єктів і документів, режими видів діяльності; 5) за масштабом свободи громадян та організацій у використанні своїх можливостей для реалізації суб'єктивних прав – пільгові й обмежувальні режими; 6) за глибиною змін у конституційному статусі громадян і організацій – звичайні та надзвичайні режими [17, с. 66–67].

Ю.П. Битяк визначає такі критерії класифікації адміністративно-правових режимів: за масштабом волі громадян і організацій у використанні своїх можливостей для реалізації суб'єктивних прав, за часом дії, за територією дії, за окремими об'єктами.

За масштабом волі громадян і організацій у використанні своїх можливостей для реалізації суб'єктивних прав виділяють пільгові та обмежувальні режими. Перші надають громадянам і організаціям додаткові права й свободи або пільги під час здійснення ними певних прав чи свобод, наприклад, пільги для учасників бойових дій. Другі, навпаки, запроваджують особливі права використання громадянами й організаціями своїх прав і свобод або встановлюють заборону на здійснення ними певних прав і свобод, наприклад, ліцензування окремих видів підприємницької діяльності. За глибиною змін у конституційному статусі громадян і організацій розрізняють звичайні та надзвичайні режими.

За часом дії виділяють постійні (паспортний режим) або короткочасні, ситуаційні (надзвичайний стан) режими.

За територією дії розрізняють режими, що діють на всій території України або в окремих її регіонах чи місцях (режим прикордонної зони).

За окремими об'єктами виділяють режими заповідників, вогнепальної зброї, отруйних речовин тощо. За видами діяльності – режими оперативно-розшукової діяльності, окремих видів підприємницької діяльності тощо [18, с. 270].

Д.В. Талалай позиціонує думку, що в контексті системи забезпечення національної безпеки держави, відповідно до сучасних потреб, достатньо важливим положенням для подальшого розвитку теорії адміністративно-правових режимів є розмежування їх сукупності на загальні та спеціальні. Саме спеціальні адміністративно-правові режими є стрижневими елементами системи забезпечення національної безпеки України [19, с. 66].

Адміністративно-правовий режим у сфері організації відбування покарань детально регламентує як загальні умови відбування кримінального покарання для всіх засуджених до позбавлення волі, так і умови такого відбування залежно від виду виправної установи. Умови відбування покарання засудженими особами в місцях позбавлення волі визначає ступінь реалізації тих чи інших правообмежень залежно від виду режиму виправної установи й умов тримання (різні норми витрат коштів, різна кількість побачень, посилок тощо).

Переходячи від загального до спеціального під час розгляду класифікацій адміністративно-правових режимів у сфері організації виконання покарань, необхідно зупинитись на їх специфічних ознаках. Для адміністративно-правового режиму у сфері організації виконання покарань важливою є передусім його нормативно-регульовальна складова – чітке та послідовне закріплення в нормативно-правових актах різного рівня правил поведінки суб'єктів, переліку режимних заходів, підстав для їх застосування.

Не можна також не враховувати тієї обставини, що функціональні адміністративно-правові режими досить часто накладаються один на одного. Унаслідок цього виникають множинна взаємодія цих режимів і відповідна складність функцій суб'єктів режимної організації. Звідси, зокрема, і комплексність засобів, які забезпечуються адміністративно-правовими режимами, і, відповідно, поява функціональних режимів забезпечувального характеру. Натомість в організації державного управління постійно зростає потреба в універсально-функціональних адміністративно-правових режимах. Саме в цьому полягає необхідність тісної інтеграції різних складових державного управління, що спостерігається в сучасних умовах демократичного розвитку України [20, с. 54].

Зазначене дає змогу погодитись із О.В. Мелехінім, який розглядає адміністративно-правові режими як режими, що мають комплексний характер і можуть містити декілька різних правових режимів, скасовувати чи обмежувати їх дію [21, с. 18]. Такий підхід допомагає виділити в адміністративно-правовому режимі у сфері організації виконання покарань інші адміністративно-правові режими, які вважаємо за необхідне поділити на основні (загальні), додаткові (спеціальні) та суміжні.

До основних (загальних) адміністративно-правових режимів у сфері організації виконання покарань належать передусім ті режими, які діють під час звичайного (нормального) функціонування органів і установ виконання покарань і які можна класифікувати виходячи з таких критеріїв, як залежно від напрямку діяльності, залежно від суб'єкта діяльності, залежно від стадії проходження служби й виду діяльності органів та установ виконання покарань.

Адміністративно-правові режими у сфері організації виконання покарань *за напрямом діяльності*, на нашу думку, можна класифікувати так: адміністративно-правові режими, що регулюють зовнішньосистемну діяльність; адміністративно-правові режими, що регулюють внутрішньосистемну діяльність.

Залежно від суб'єкта діяльності адміністративно-правові режими у сфері організації виконання покарань можна поділити на режими, що забезпечують діяльність Центрального органу виконавчої влади з питань виконання покарань; територіальних органів управління центрального органу виконавчої влади з питань виконання покарань; діяльність установ виконання покарань і слідчих ізоляторів; служби пробації; воєнізованих формувань Державної кримінально-виконавчої служби та підприємств установ виконання покарань.

Залежно від стадії проходження служби адміністративно-правові режими у сфері виконання покарань можна класифікувати як адміністративно-правові режими забезпечення професійного та кваліфікаційного відбору рядового й начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби; забезпечення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації рядового й начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби; забезпечення правового статусу посадових і службових осіб органів і установ виконання покарань, слідчих ізоляторів; забезпечення правового та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України; забезпечення дисциплінарної відповідальності рядового й начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби.

Залежно від виду діяльності органів та установ виконання покарань адміністративно-правові режими у сфері виконання покарань можна класифікувати як адміністративно-правові режими забезпечення захисту прав і законних інтересів засуджених осіб, а також нагляду за виконанням своїх обов'язків засудженими; забезпечення відомчого контролю за діяльністю органів і установ виконання покарань; забезпечення відвідування установ виконання покарань та участі громадськості у виправленні й ресоціалізації засуджених; забезпечення дисциплінарної відповідальності засуджених, які відбувають покарання різних видів; матеріальної відповідальності засуджених; забезпечення умовно-дострокового звільнення від відбування покарання.

До додаткових (спеціальних) адміністративно-правових режимів у сфері організації виконання покарань можна зарахувати такі:

– *залежно від суб'єкта виконання покарань*: забезпечення виконання покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, та виконання кримінальних покарань, пов'язаних із позбавленням волі, стосовно чоловіків (жінок), які досягли (не досягли) 18-тирічного віку;

– *залежно від сфери дії служби щодо режимної діяльності*: контроль і нагляд за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України; матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі; застосування засобів забезпечення режиму в органах та установах виконання покарань; забезпечення оперативно-розшукової діяльності; забезпечення короткочасних виїздів за межі виправних і виховних колоній; суспільно корисна праця засуджених; забезпечення звільнення від відбування покарання; забезпечення допомоги особам, які звільнені від відбування покарання, контролю й нагляду за ними;

– *залежно від стану, який уводиться в установи виконання покарань*: режим особливих або надзвичайних умов в установах виконання покарань.

До суміжних адміністративно-правових режимів у сфері організації виконання покарань можна зарахувати такі:

– *залежно від сфери взаємодії у вирішенні питань*: фінансування діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України; участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених; застосування до засуджених заходів медичного характеру, медико-санітарного забезпечення засуджених, а також примусового медичного лікування; придбання засудженими до позбавлення волі продуктів харчування і предметів першої потреби, літератури й письмового приладдя; забезпечення зв'язку засуджених із зовнішнім світом;

– залежно від організації взаємодії з іншими правоохоронними органами, урядовими та неурядовими інституціями у сфері виконання покарань: під час виконання покарання у вигляді громадських робіт, виправних робіт, позбавлення права обіймати певні посади та займатись певною діяльністю, підготовки досудової доповіді, здійснення пенітенціарної пробації, здійснення контролю за поведінкою осіб, звільнених від відбування покарання із випробуванням, звільнених вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до 3-х років (адміністративно-правові режими взаємодії органу пробації з іншими урядовими та неурядовими інституціями); під час виконання покарання у вигляді обмеження волі (адміністративно-правові режими взаємодії виправного центру з іншими урядовими та неурядовими інституціями); під час виконання покарання у вигляді арешту (адміністративно-правові режими взаємодії арештного дому з іншими урядовими та неурядовими інституціями); під час виконання покарання у вигляді позбавлення волі, довічного позбавлення волі (адміністративно-правові режими взаємодії виправної колонії з іншими урядовими та неурядовими інституціями); під час виконання покарання у вигляді позбавлення волі щодо неповнолітніх (адміністративно-правові режими взаємодії виховної колонії з іншими урядовими та неурядовими інституціями) тощо;

– залежно від організації взаємодії щодо здійснення нагляду та контролю за виконанням кримінальних покарань адміністративно-правові режими потрібно класифікувати за суб'єктами, які здійснюють нагляд і контроль: під час здійснення відомчого контролю за виконання кримінальних покарань, контролю іншими державними та громадськими інституціями, міжнародного контролю тощо.

Висновки. За своїм цільовим призначенням вищезазначені режими належать до функціональних адміністративно-правових режимів і встановлюються для реалізації функціональних обов'язків органів державної влади, що здійснюють свою діяльність у сфері організації виконання покарань з метою забезпечення реалізації функцій державного управління.

Кожний із зазначених критеріїв класифікації має важливе значення для правового регулювання адміністративно-правових режимів у сфері виконання покарань, так як проведення класифікації будь-яких правових понять слугує надалі підставою для створення передумов його оптимізації та запровадження типових основ використання.

Список використаних джерел:

1. Новейший философский словарь / сост. А.А. Грицанов. – Минск : Изд. В.М. Скакун, 1998. – 896 с.
2. Ткаченко В.Д. Порівняльне правознавство : [підручник] / В.Д. Ткаченко, С.П. Погребняк, Д.В. Лук'янов ; за ред. В.Д. Ткаченка. – Х. : Право, 2003. – 274 с.
3. Жеребкін В.Є. Логіка : [підручник] / В.Є. Жеребкін. – 10-е вид., стер. – К. : Знання, 2008. – 255 с.
4. Алексеев С.С. Общие дозволения и общие запреты в советском праве / С.С. Алексеев. – М. : Юрид. лит., 1989. – 288 с.
5. Матузов Н.И. Правовые режимы: вопросы теории и практики / Н.И. Матузов, А.В. Малько // Правоведение. – 1996. – № 1. – С. 16–29.
6. Дмитриев Ю.А. Административное право : [учебник] / Ю.А. Дмитриев, А.А. Евтеева, С.М. Петров. – М., 2005. – С. 44–46.
7. Правовые режимы: общетеоретический и отраслевые аспекты : [монография] / под ред. д. ю. н., проф. А.В. Малько и д. ю. н., проф. И.С. Барзиловой. – М. : Юрлитинформ, 2012. – 416 с.
8. Тихомиров Ю.А. Курс административного права и процесса / Ю.А. Тихомиров. – М. : Юринформцентр, 1998. – 795 с.
9. Томаш Л.В. Правовой режим: понятия та ознаки / Л.В. Томаш // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2005. – № 282. – С. 20–26.
10. Алексеев С.С. Общие дозволения и общие запреты в советском праве / С.С. Алексеев. – М. : Юрид. лит., 1989. – 288 с.

11. Алексеев С.С. Теория права / С.С. Алексеев. – М. : БЕК, 1995. – 320 с.
12. Кузніченко С.О. Феномен правового режиму в адміністративному праві / С.О. Кузніченко // Форум права. – 2007. – № 1. – С. 109–112.
13. Соколова І.О. Правовий режим як категорія правової науки : [монографія] / І.О. Соколова. – Х. : Право, 2014. – 152 с.
14. Снігур В.М. Правова природа адміністративно-правових режимів в Україні / В.М. Снігур // Право і суспільство. – 2007. – № 4. – С. 73–77.
15. Адміністративне право України : [підручник для студ. вищ. навч. закл.] / за заг. ред. Т.О. Коломоєць ; Держ. вищ. навч. заклад «Запоріж. нац. ун-т». – К. : Істина, 2009. – 480 с.
16. Мінка Т.П. Особливості класифікації адміністративно-правових режимів / Т.П. Мінка // Форум права. – 2012. – № 3. – С. 453–458.
17. Кузніченко С.О. Надзвичайні адміністративно-правові режими : [монографія] / С.О. Кузніченко. – Сімферополь : КРП «Видавництво «Кримнавчпеддержвидав», 2010. – 272 с.
18. Адміністративне право України : [підручник] / за заг. ред. Ю.П. Битяка. – К. : ЮрінкомІнтер, 2007. – 544 с.
19. Талалай Д.В. До питання про надзвичайно-правові режими в контексті забезпечення національної безпеки держави / Д.В. Талалай // Наше право. – 2015. – № 6. – С. 61–70.
20. Настюк В.Я. Адміністративно-правові режими в Україні : [монографія] / В.Я. Настюк, В.В. Белевцева. – Х. : Право, 2009. – 128 с.
21. Мелехин А.В. Теория государства и права. Правовые режимы / А.В. Мелехин. – М. : Московский гос. ун-т экономики, статистики и информатики, 2002. – 480 с.

